

Förslag

Riktlinjer för förskrivning av hjälpmedel för personer med funktionsnedsättning 2026

[Riktlinjer för förskrivning av hjälpmedel](#) är gemensamma för Region Norrbotten och Norrbottens kommuner.

[Riktlinjerna](#) grundas på den för länets kommuner och Region Norrbotten gemensamma [hjälpmedelspolicyn](#). Riktlinjerna revideras årligen.

- Upphandling av hjälpmedelsprodukter grundas på dessa riktlinjer för förskrivning som är beslutade av politiken.
- Tydliga riktlinjer för förskrivare är viktiga i den individuella behovsbedömningen, för att förskrivare ska kunna ta ställning till om ett hjälpmedel kan förskrivas eller inte.
- Vid utskrivning från sjukhus ingår samverkan mellan regionens förskrivare och kommunernas förskrivare. [Rutin](#) för detta är framtagen.

Gränsdragning länets kommuner – Region Norrbotten

Vårdgivarnas ansvar för förskrivning av hjälpmedel för personer 18 år och äldre är beskrivet i [Gränsdragning enligt avtal 2013](#).

Region Norrbottens ansvar

Hälso- och sjukvården i Region Norrbotten har ansvaret för hjälpmedel som förskrivas från specialistenheter (t.ex. andning, hörsel, ortopedteknik, syn), hjälpmedel till barn och ungdomar under 18 år samt förskrivning från sjukhusens vårdenheter som inte är primärvårdens ansvar t.ex. psykiatri och logopedi, övriga hjälpmedel där läkare är förskrivare och hjälpmedel till asylsökande.

Årlig översyn

Översyn av riktlinjerna för förskrivning av hjälpmedel för personer med funktionsnedsättning görs årligen med den gemensamma värdegrunden och hjälpmedelspolicyn som underlag för eventuella förslag till förändringar.

Förslagen till förändringar av de riktlinjer som är gemensamma för vårdgivarna i Norrbotten tas fram av representanter från Norrbottens kommuner och Region Norrbotten i samråd med Länshjälpmedelsgruppen. Förslag till förändringar av riktlinjer som riktar sig till enbart regionens förskrivare ingår i hjälpmedelskonsulentverksamhetens uppdrag.

Enligt strategin för patient och brukarmedverkan i Norrbottens län sker samverkan med intresseorganisationer för personer med funktionsnedsättningar och pensionärsorganisationerna i arbetet med förslag till riktlinjeförändringar. Medverkan har skett vid tre möten under året. De synpunkter som organisationerna lämnar gällande riktlinjerna ska tydligt framgå i den fortsatta beredningen.

Intresseorganisationer för personer med funktionsnedsättningar och pensionärsorganisationernas synpunkter:

Intresseorganisationer för personer med funktionsnedsättningar och pensionärsorganisationerna har vid årets tre möten informerats om förslagen. De har inget att invända mot förslagen.

Översikt förslag 2026

Förslag inför 2026 innehåller förtydliganden och förändringar av riktlinjer. Motivering till förtydliganden och förändrade riktlinjer, se respektive ISO-kod.

Förtydliganden är viktiga för att förskrivaren ska kunna göra en individuell behovsbedömning i samverkan med patienten. Tydliga riktlinjer är också viktigt så att ändamålsenliga produkter upphandlas.

Ändringar/Förtydligande per ISO-kod

ISO-kod	Norrbottens kommuner	Region Norrbotten	Ändring	Förtydligande Ingen ändring
04 48 03 Tränings och ergometercyklar	X	X	Förändring	Särskild förskrivning
06 06 15 Armbågsortoser	X	X	Förändring	Förskrivare
06 12 06 Fotleds-fotortoser	X	X	Förtydligande	
06 12 09 Knäortoser	X	X	Förtydligande	
09 06 24 Kroppsskydd (höftskyddsbyxor)	X	X	Stryks	Inget sortiment
12 18 09 Handdrivna tre och fyrehjuliga cyklar	X	X	Förtydligande	
12 23 12 Vårdarstyrd elrullstol	X	X	Förändring	Frekvenskrav
12 27 07 Liggvagnar och paraplyvagnar	X	X	Förändring	Särskild förskrivning
18 09 03 Stolar	X	X	Förändring	Särskild förskrivning
24 13 03 Kabelanslutna fjärrkontroller	X	X	Utgår	
24 13 05 Trådlösa fjärrkontroller	X	X	Ny	Ersätter 24 13 03
24 13 27 Tillbehör till hjälpmedel för att handha och kontrollera utrustning	X	X	Förtydligande	

~~Genomstruken text~~ = Förslaget är att stryka den texten

Understruken text = Förslag till ny text

2026

04 48 03 Tränings och ergometercyklar

Stationära cyklar för fysisk träning.

Egenavgift

Ingen egenavgift

Särskild förskrivning

~~Ja, för avancerad eldriven träningscykel~~

Nej

För avancerad eldriven träningscykel ska kontakt tas med

Hjälpmiddelskonsulent.

Förskrivningsrätt

Förskrivningsrätten avser manuell armtränare/bentränare/manuped för aktiv träning eller eldriven träningscykel för aktiv/passiv träning.

Sjukgymnast/Fysioterapeut

Kriterier för förskrivning

Träningscykel kan förskrivas till patient med måttlig* eller svår* funktionsnedsättning som medför behov av daglig träning för att förbättra, upprätthålla och/eller motverka försämring av

- b 730 muskelkraftsfunktioner*, dvs. muskelstyrka, och/eller
- b 735 muskeltonusfunktioner* ex spasticitet och/eller
- b7101 rörlighet i flera leder* och/eller
- b455 funktioner relaterade till tolerans för fysiskt arbete* ex kondition

Vid förskrivning av träningscykel ska enklaste alternativet provas först. Patienten ska vara motiverad att använda hjälpmedlet frekvent och regelbundet. Hjälpmedlet ska kunna användas av patienten själv eller med hjälp av någon annan enligt överenskommelse med förskrivaren.

Avancerad eldriven träningscykel kan förskrivas till personer med svår* funktionsnedsättning där behovet av daglig träning är långvarigt och allmäntillståndet är nedsatt och gör att man inte kan åka till allmänna träningslokaler.

Denna träningsform bedöms vara den enda möjligheten att få delaktighet i träningen.

Vid bedömt behov av avancerad eldriven träningscykel kontaktas hjälpmedelskonsulent.

Avancerad eldriven träningscykel kan förskrivas för en tidsbegränsad period med obligatorisk uppföljning efter 3 månader ev. förlängning av träningsperioden utifrån måluppfyllelse och nytta med träningsperioden.

Gränsdragning kommun-landsting avtal 2013: Hembesök rekommenderas

Motivering: Riktlinjegruppen anser att det räcker med att kontakt ska tas med Hjälpmedelskonsulent innan förskrivning, ingen Särskild förskrivning krävs.

06 06 15 Armbågsortoser

Egenavgift

Region Norrbotten: Ortoser som förskrivas som hjälpmedel är belagda med egenavgift. Maximal avgift per år är 750 kr se Avgiftshandboken. Ingen egenavgift tas ut av barn och ungdomar under 20 år.

Norrbottens kommuner: Se respektive kommuns regelverk för avgifter

Förskrivningsrätt

Arbets terapeut, sjukgymnast/fysioterapeut

Ortopedingenjör/ortopedtekniker efter remiss från behandlande läkare.

Kriterier för förskrivning

Ortoser inom denna produktgrupp kan förskrivas vid kronisk sjukdom och varaktigt behov.

Gränsdragning kommun - landsting avtal 2013: Hälsocentral i första hand

Eget ansvar

Ortoser vid tillfälliga besvär och vissa enklare ortoser t.ex. epicondylitbandage är eget ansvar. Ortoser som endast syftar till att möjliggöra/underlätta fritids- och motionsaktiviteter samt idrott är eget ansvar.

Motivering: Det finns inget sortiment för fysioterapeuter/sjukgymnaster samt arbetsterapeuter att förskriva inom denna Riktlinje, allt är eget ansvar.

06 12 06 Fotleds- fotortoser

Ortoser som omfattar fotleden och hela eller delar av foten.

Egenavgift

Region Norrbotten: Ortoser som förskrivs som hjälpmedel är belagda med egenavgift. Maximal avgift per år är 750 kr se Avgiftshandboken. Ingen egenavgift tas ut av barn och ungdomar under 20 år.

Norrbottens kommuner: Se respektive kommuns regelverk för avgifter

Förskrivningsrätt

Ortopedingenjör/ortopedtekniker efter remiss från behandlande läkare.

Sjukgymnast/Fysioterapeut endast för ortos vid droppfot.

Kriterier för förskrivning

Fotleds ortos och dorsalskena kan förskrivas till patient med neurologisk funktionsnedsättning och/eller varaktigt behov av ortos. Ortos som del i behandling förskrivs inte som hjälpmedel och ingår inte i dessa riktlinjer.

Gränsdragning kommun - landsting avtal 2013: Hälsocentral i första hand

Eget ansvar

Ortoser vid tillfälliga besvär och vissa enklare ortoser t.ex. fotledsbandage/elastiska fotleds ortoser är eget ansvar. Ortoser som syftar till att möjliggöra/underlätta fritids-, motionsaktiviteter och idrott är eget ansvar.

Motivering: Förtydligande för förskrivarna ingen förändring av innehållet i Riktlinjen.

06 12 09 Knäortoser

Ortoser som omfattar knäleden.

Egenavgift

Region Norrbotten: Ortoser som förskrivs som hjälpmedel är belagda med egenavgift. Maximal avgift per år är 750 kr se

Avgiftshandboken. Ingen egenavgift tas ut av barn och ungdomar under 20 år.

Norrbottens kommuner: Se respektive kommuns regelverk för avgifter

Förskrivningsrätt

Ortopedingenjör/ortopedtekniker efter remiss från behandlande läkare.

Ortos som del i behandling förskrivs inte som hjälpmedel och ingår inte i dessa riktlinjer.

Kriterier för förskrivning

Knäortoser kan endast förskrivas vid kronisk sjukdom och varaktigt behov där stor* instabilitet kvarstår efter träning och/eller när svår* felställning/instabilitet kan påverkas med ortos.

Vid ligamentär skada i knä, bör patienten i första hand hänvisas till sjukgymnast/fysioterapeut för att träna upp sin muskulära styrka om det är möjligt.

Eget ansvar

Ortoser vid tillfälliga besvär och mjuka ortoser som inte kräver individuell anpassning är eget ansvar. Ortoser som endast syftar till att möjliggöra/underlätta fritids-, motionsaktiviteter och idrott är eget ansvar.

Motivering: Förtydligande för förskrivarna, ingen förändring av innehållet i Riktlinjen.

09 06 24 Kroppsskydd

Egenavgift

Ingen egenavgift.

Förskrivningsrätt

Särskilt boende: Förskrivningsrätten avser höftskyddsbyxa för personer i särskilt boende.

Arbetsterapeut, sjukgymnast/fysioterapeut, sjuksköterska enligt lokal tillämpning/rutin.

Kriterier för förskrivning

Särskilt boende: Förskrivs/tillhandahålls enligt lokal tillämpning/rutin.

Motivering: Riktlinjen tas bort då inget förskrivningsbart sortiment finns.

12 18 09 Handdrivna tre- och fyrhjuliga cyklar

Handdrivna cyklar med tre eller fyra hjul

Egenavgift

Ingen egenavgift

Förskrivningsrätt

Förskrivningsrätten avser cyklar till barn/ungdomar t.o.m. 17 år.

~~Förskrivningsrätten avser cyklar i Region Norrbottens sortiment.~~

Arbetsterapeut och Sjukgymnast/Fysioterapeut inom barnhabilitering

Kriterier för förskrivning

Endast en cykel kan förskrivas.

Handdriven cykel kan förskrivas för lek/träning samt för att förflytta sig.

Barnet/ungdomen ska kunna d4153 bibehålla sittande ställning* på en sits med eller utan bålstöd och förflytta sig med hjälp av armarna.

Barnet/ungdomen ska vara motiverat att leka/träna och förflytta sig med handdriven cykel. Vid förskrivning med målsättning lek/träning ska möjlighet till kontinuerlig användning finnas.

Vid förskrivning med målsättning förflyttning ska behovet vara frekvent och regelbundet och ge hjälp till självständig förflyttning.

Byte av cykel kan ske om funktionsnedsättningen kräver det och görs då efter ny bedömning.

Målsman ansvarar för att barn/ungdom cyklar i lämplig miljö.

Cykel kan inte förskrivas säsongvis.

Eget ansvar

Förvaring av cykel samt cykellås är eget ansvar.

Motivering: Justering av text på grund av att Region Norrbotten inte har en produkt i sortiment inom detta område utan då det är en så sällan förskriven produkt köps den in utanför sortiment.

12 23 12 Eldrivna vårdarmanövrerade rullstolar

Egenavgift Ingen egenavgift

Särskild förskrivning Ja, vid ny förskrivning. Nej, vid byte. Vid byte av elrullstol ska kontakt tas med hjälpmedelskonsulent.

Förskrivningsrätt Arbetsterapeut

Kriterier för förskrivning Eldriven vårdarmanövrerad rullstol kan förskrivas vid stor* eller total* nedsatt d450 förmåga att gå* och behov finns av d465 att förflytta sig med hjälp av utrustning* för d460 att röra sig omkring på olika platser* när andra förflyttningssätt enligt nedanstående kriterier inte är tillräckliga för förflyttning i den dagliga livsföringen. Kriterier: behovet att förflytta sig med eldriven vårdarmanövrerad rullstol tillsammans med närstående/personal ska vara för att upprätthålla dagliga aktiviteter.

- när manuellt tvåhjulsdreven eller vårdarmanövrerad rullstol inte kan användas utomhus. Dessa alternativ ska vara provade/övervägda i första hand.
- enklare förflyttningshjälpmedel inte fungerar och när patienten inte självständigt kan framföra elrullstol på ett säkert sätt. Behovet ska vara regelbundet (minst tre gånger per vecka) året runt och hjälpmedlet ska användas när väglaget tillåter.
- eldriven vårdarmanövrerad rullstol kan inte förskrivas för vardagliga aktiviteter som sker någon eller några gånger/vecka.

Undantag är om sammanboende inte kan lämna patienten ensam för att uträtta vardagliga aktiviteter eller när inte närstående/personal kan skjutsa patienten i en manuell rullstol på grund av patientens vikt eller när funktionshinder finns hos närstående. Behovet av förflyttning måste ändå var regelbundet och minst en gång per vecka.

- förvaringsutrymme för elrullstolen ska vara lättillgängligt, låsbart och skyddat för stöld eller förstörelse. Utrymmet ska ha eluttag, vara torrt samt ha sådan temperatur att det aldrig blir minusgrader. Förvaring ska vara ordnad innan utredning påbörjas

Gränsdragning kommun-landsting avtal 2013: Hembesök krävs

Motivering: Inför frekvenskrav.

12 27 07 Liggvagnar och paraplyvagnar

Hjälpmedel på hjul för en eller flera personer som ligger eller sitter, utformade för att manövreras och styras av en vårdare.

Egenavgift

Ingen egenavgift

Förskrivningsrätt

Arbetsterapeut och Sjukgymnast/Fysioterapeut

Särskild förskrivning

Ja, för terränggående sulkyvagn utanför sortiment.

Kriterier för förskrivning

Förskrivning av sulkyvagn ska underlätta förflyttning i vardagsaktiviteter i hemmet och närmiljön. Sulkyvagn kan förskrivas till barn när standardbarnvagn inte täcker barnets behov av sittställning/ komfort eller när barnet normalt sett uppnått en ålder då barnet normalt sett inte använder sulkyvagn. Förskrivning av mer terränggående sulkyvagn kan ske då barnet vistas i en miljö där sulkyvagn med traditionella hjul eller annat förflyttningshjälpmedel inte fungerar.

Dubbelutrustning medges inte.

Tvillingvagn kan inte förskrivas då det inte finns godkända produkter. Vagn i öppna handeln kan inte förskrivas då det är en konsumentprodukt.

Cykeldrag kan inte förskrivas.

Eget ansvar

Regncape är eget ansvar.

Gränsdragning kommun-landsting avtal 2013: Hembesök rekommenderas

Motivering: Eftersom det finns terränggående sulkyvagnar i upphandlat sortiment så undantas dessa från särskild förskrivning .

18 09 03 Stolar

Här ingår t.ex. stolar med eller utan en särskild mekanism för att hjälpa en person att resa sig upp ur stolen eller att sätta sig ner.

Egenavgift

Ingen egenavgift

Särskild förskrivning

Ja, för sadelstolar

Arbetsterapeut, Sjukgymnast/Fysioterapeut

Vuxna personer: Förskrivningsrätten avser anpassad arbetsstol till personer med svår funktionsnedsättning*. Med anpassning avses t.ex. bålstöd eller elfunktion. **Barn/ungdomar:**

Förskrivningsrätten avser anpassad arbetsstol till barn och ungdomar med måttlig eller svår funktionsnedsättning* och sadelstol till barn/ungdomar med svår funktionsnedsättning*.

Kriterier för förskrivning

Vuxna Ordinärt och särskilt boende: Anpassad arbetsstol kan endast förskrivas till personer med svår funktionsnedsättning*. Anpassad arbetsstol kan förskrivas till patient med stora problem* gällande att sitta* och/eller bibehålla sittande ställning* oavsett aktivitet:

Alt.1 för att d4153 att bibehålla sittande ställning* när rullstol inte är ett alternativ i aktuell aktivitet.

Alt. 2 som d465 förflyttar sig med hjälp av utrustning* såsom gånghjälpmedel eller rullstol men som inte klarar d4103 att sitta* d.v.s. sätta sig ner och resa sig upp från vanlig möbel, förhöjd möbel eller vanlig kontorsstol. Om målet är att lättare kunna resa sig och sätta sig på en stol ska patienten kunna göra det självständigt med anpassad arbetsstol.

Daglig verksamhet: Arbetsstol kan förskrivas som hjälpmedel till person i daglig verksamhet som är i behov av en stol med fler inställningsmöjligheter än den grundutrustning som verksamheten har ansvar för att tillhandahålla.

Barn/ungdomar

Hemmet: Arbetsstol kan förskrivas när funktionsnedsättningen är måttlig eller svår* då stolar på den öppna marknaden och enklare anpassningar inte täcker behovet av sitthjälpmedel. Arbetsstol och sadelstol kan förskrivas i syfte att uppnå bästa möjliga bålstabilitet och huvudkontroll för att d4153 bibehålla sittande ställning* och främja aktiviteter som d550 att äta* och d155 att förvärva färdigheter* t.ex. skriva, leka vid bord. Sadelstol kan förskrivas till barn/ungdomar som behöver sitta på sadelsits för att uppnå stabilitet och minskad spasticitet vid aktiviteter inomhus där anpassad arbetsstol inte uppfyller behovet. Befintligt sortiment av stolar ska provas i första hand.

Elektrisk höj- och sänkbar arbetsstol och/eller arbetsstol med elreglerad broms kan förskrivas till barn/ungdomar som med denna funktion blir självständiga i förflyttning till och från stol, samt där vårdare inte klarar av att reglera sitthöjden på grund av barnets vikt. Arbetsstol med manuellt reglerad höjinställning ska först ha uteslutits.

Skolan: Se Lokal överenskommelse Hjälpmedel i pedagogisk verksamhet

Gränsdragning kommun- landsting avtal 2013: Hembesök krävs

Eget ansvar Enklare hjälpmedel t.ex. stol, pall eller kontorsstol/arbetsstol i standardutförande är eget ansvar.

Motivering: Tidigare fanns inte sadelstol i vårt upphandlade sortiment och det var en ny produkt på marknaden. Eftersom den nu är upphandlad är förslaget att ta bort Särskild förskrivning för sadelstol.

~~24 13 03 Kabelanslutna fjärrkontroller~~

~~System för att styra hjälpmedel på avstånd.~~

~~Egenavgift~~

~~Ingen egenavgift.~~

~~Särskild förskrivning~~

~~Ja~~

~~Förskrivningsrätt~~

~~Förskrivningsrätten avser system för omgivningskontroll.~~

~~Arbetsterapeut~~

~~Kriterier för förskrivning~~

~~Fjärrsystem för omgivningskontroll kan förskrivas till patient för att självständigt styra funktioner i sin bostad. Omgivningskontroll för orsak-verkan och delaktighet kan förskrivas till barn/ungdom t.o.m. 17 år för d880 engagemang i lek*.~~

~~**Gränsdragning kommun-landsting avtal 2013:** Hembesök krävs.~~

~~Eget ansvar~~

~~Produkter t.ex. timer och fjärrkontroll som normalt används och finns i öppna handeln är eget ansvar. Omgivningskontroll för orsak-verkan till vuxen är eget ansvar.~~

Motivering: Utgår eftersom det saknas produkter

24 13 05 Trådlösa fjärrkontroller

System för att styra hjälpmedel på avstånd.

Egenavgift

Ingen egenavgift.

Särskild förskrivning

Ja

Förskrivningsrätt

Förskrivningsrätten avser system för omgivningskontroll.

Arbetsterapeut

Kriterier för förskrivning

Fjärrsystem för omgivningskontroll kan förskrivas till patient för att självständigt styra funktioner i sin bostad. Omgivningskontroll för orsak-verkan och delaktighet kan förskrivas till barn/ungdom t.o.m. 17 år för d880 engagemang i lek*.

Gränsdragning kommun-landsting avtal 2013: Hembesök krävs.

Eget ansvar

Produkter t.ex. timer och fjärrkontroll som normalt används och finns i öppna handeln är eget ansvar. Omgivningskontroll för orsak-verkan till vuxen är eget ansvar.

Motivering: Ersätter 24 13 03

24 13 27 Tillbehör till hjälpmedel för att handha och kontrollera utrustning

Egenavgift

Ingen egenavgift.

Särskild förskrivning

Ja

För alternativt styrsätt med inköpskostnad max 4000 kr (nettopris från leverantör) till barn/ungdom t.o.m. 17 år gäller inte särskild förskrivning.

Förskrivningsrätt

Arbetsterapeut, Logoped

Exempel som ingår under ISO-koden är ordbanker och kontaktlådor.

Kriterier för förskrivning

Alternativt styrsätt kan förskrivas som tillbehör till

- Personens egen Informations- och kommunikationsteknikenhet (IKT-enhet)
- Förskriven IKT-enhet
- I särskilda fall till skolans IKT-enhet

Behovet av att använda IKT-enhet ska bedömas som frekvent, d.v.s. flera ggr/vecka.

Personen ska ha stora svårigheter att använda IKT-enhet i ett standardutförande för att d310-d369 kommunicera* och d160-d179 tillämpa kunskap*.

Alternativt styrsätt till egen IKT-enhet kan förskrivas till barn/ungdom till och med 17 år för d880 engagemang i lek*.

Alternativt styrsätt kan även förskrivas i prekommunikativt syfte under en begränsad period, för att utreda personens förutsättningar att använda ett kommunikationshjälpmedel.

Motivering: Exempel på hjälpmedel

Dubbelutrustning/Trippelutrustning

Dubbelutrustning av hjälpmedel som fyller samma funktion kan endast förskrivas i undantagsfall. Vid frågor kan hjälpmedelskonsulent kontaktas.

Vid komplicerade ärenden eller särskilda omständigheter kan de lyftas i Länshjälpmedelsgruppen för att få en likvärdig bedömning.

Motivering: Endast ett förtydligande